

Szerkesztési iroda:

ari-utca, Lukács-ház 9. sz. alatt
balra, hvá. a lap szellemi részét

illető közlemények intézendők.
Bérmintetlen levelek csak ismert

kezekről fogadtatnak el.

Kiadó hivatal:

Ráthy Lipót könyvnyomdája, hvá

a hirdetések, előfizetési pénzek és

kiadása körül panaszok bérmentve

intézendők.

ALFÖLD

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési feltételek:

Helyben	Vidékre:
Egész évre 12 ft	Egész évre 14 ft
Fél évre 6 ft	Fél évre 7 ft
Negy. évre 3 ft	Negy. évre 3.50

Hirdetmények díja:

6 hasábos petitor egyszeri hirde-
tésnél 6 kr. s mindenkövetkezők
nél 4 kr. Bélyeg-díj külön 30 kr.
Nyilt-tér sora 15 kr.

Nagylelkű adakozók folytatólagos névsora.

A háború insége s nyomorától sújtott francziák részére újabbán a következő eleki lakosok adakoztak:

Nicora Dávid	2	"	"
Nicora Mária	1	"	"
Nicora Erselia	—	"	50
Nicora Cornél és Aurel	—	"	50
Valthier Rudolf	2	"	"
Valthier Rudolfné	—	"	50
Szál Antal	1	"	"
Dr. Rezy János	1	"	"
Hübl Leopold	1	"	"
Domján Lajos	1	"	"
Domján Lajosné	1	"	"
Szabados István	2	"	"
Szabados Istvánné	1	"	"
Neszly János	1	"	"
Neszly Jánosné	1	"	"
Hámory Otília	1	"	"
Hámory Lajosné	1	"	"
Avedik Ignácz	—	"	60
Sternthal Sándor	—	"	50
Wittman Ferencz	1	"	"
Babos Károly	1	"	"
Wittmann József	1	"	"
Wittman Márton	1	"	"
Klem György	1	"	"
Lang Ádám	—	"	50
Strifler József	—	"	50
Zielbauer Márton	1	"	"
Hammer Antal	2	"	"
Wittman József	2	"	"
Wittman Antal	1	"	"
Ament Mihály	1	"	"
Valthier József	1	"	"
Strifler József	1	"	"
Zielbauer Mihály	2	"	"
Theodor Pan	1	"	"
Dániel Strásovszky	—	"	50
Bauman József	—	"	60
Wittman Mihály	2	"	"
Niedermayer Ádám	1	"	"
Bender József	1	"	"
Rück János	—	"	50
Schmidt Ferencz	1	"	"
Reisz Jakab	1	"	"
Stumpf Ádám	—	"	50
Bambuch Ferencz	—	"	50
Faulhaber Florián	—	"	50
Niedermayer József	—	"	50
Mahler József	—	"	10
Wittman Mihály, ifj.	2	"	"
Albert József	1	"	"
Schillinger Jakab	1	"	"
Klem János	1	"	"
Braun Ádám	1	"	"
Faulhaber Antal	—	"	50
Wittman János	1	"	"
Wittman János, ifj.	—	"	50
Szál Antal prépost	5	"	"
Kainez Ferencz	2	"	"
Reisz József	—	"	50
Strifler Mátyás	—	"	30
Hammer József	—	"	20
Takácsy Imre	—	"	20
Schneider Ferencz	—	"	10
Niedermayer József	1	"	"
Sturm Mátyás	—	"	30
Strifler József	—	"	30
Wittman György	1	"	"
Reisz Ádám	1	"	"
Stumpf József	—	"	10
Strifler János	—	"	10
Schneider József	—	"	20
Hilinger József	—	"	20
Braun Mihály	—	"	20
Leiszt György	—	"	20
Poszt János	—	"	20
Bauer Ádám	1	"	"
Ellenbacher József (Lő- közházról)	2	"	"
Lind Jakab	1	"	"
Eleki Cseh	5	"	"
Czielbauer Antal	1	"	"
	78	"	40

Áttétel 2 arany, 6 huszas, 5
franc, 1 tallér és . . . 1986 . . . 16

Egész összeg 2 arany 6 huszas
5 franc, 1 ezüst tallér és . . . 2064 . . . 56

Az emberiség szent ügye nevében fogadják
az illetők a legforróbb köszönetet.

Az összes nagylelkű adományok azonnal a
pesti francia consulhoz indittatnak.

Pest, január 23.

(a) A képviselőház végre 1871. jan.
21-én megkezdte az 1871. évi költségvetés
alkotmányoszerű tárgyalását. Csak azért
idéztük a datumokat, hogy annál inkább

szembetűnővé válják a magyar országgyű-
lés törvényhozói működésének lassúsága,
mely olyan föltötte fontos dolgok elinté-
zésétől sem riad vissza, melyek természé-
sük szerint halasztást nem tűrhetnek. Ma
már a jelen évi budgetvitának távolról
sincs oly jelentősége, mint ha annak ide-
jén ment volna végbe s a képviselőház
nem ártana a közügynek, ha minél rövi-
debbre szabná azt. Így legalább hama-
rabb megszabadulnánk az indemnytasok
szerencsétlen surrogátumától.

Mi a tegnapielőtti és amennyiben előt-
tünk fekszik, a mai vita lényegét illeti, az
semminemű jelentékenyebb mozzanattal
nem bír. Különböző maga az általános vita
nem igen alkalmas tér nagyobb politikai
actio kifejtésére, melynek sokkal inkább
van helye az egyes miniszteriumok költ-
ségvetésének tárgyalásakor. Ez oka talán,
hogy az eddigi beszédek a hírlapírói meg-
világításra igen csekély anyagot szolgál-
tatnak. Simonyi Ernő ur hosszú beszédé-
nek csak igen kevés magva volt. Hogy
élesen megrögt a kormány abbéli hanyag-
ságát, hogy a budgetet oly későn terjesztette
elő, az ellen annál kevésbé tehetünk kifo-
gást mi, kik a mennyiben a hanyagságok
a kormányt érik, nem egyszer hasonló ér-
telembe nyilatkoztunk. Azonban sehogy
sem vagyunk képesek famosus határozati
javaslatának helyességét vagy indokolsá-
gát elismerni.

Simonyi ur ugyanis azt akarja, hogy
miután a kormány későn terjeszté elő a
költségvetést, s ezen hanyagsága által a
képviselőház bizalmát elvesztette, vissza-
lépésre kényszerítessék. Ez okoskodás sze-
rint minden törvényjavaslat tárgyalása-
kor meg lehetne buktatni a kormányokat.
Az ipartörvényjavaslat, a megye- és sok
más törvényjavaslat szintén — legalább
néhány felfogása szerint — későn nyújta
tott be. Ha egyedül ez ok folytán kény-
szerítendő mindig a kormányt a lépésre,
igen furcsa eredményekre jutnánk. Sok-
kal helyesebben cselekedett volna Simo-
nyi ur, ha nagyhangzása, de kevés „do-
hányu“ indítványa mellett olyat terjesztett
volna a ház elé, melyben a kormánynak
parancsolólag meghagyatuk, hogy a jövő-
ben ideje korán terjessze a budgetet a ház
elő. Ezt valószínűleg az egész ház elfo-
gadta volna, míg jelen indítványa, mint
holtan született gyermek legközelebb el-
temetettetik.

A részletes költségvetési vita minden
országban arra szokott szolgálni, hogy a
kormány egy évi tevékenysége minden
irányban és minden részletében szigorú
kritika alá vették. Képviselőházunk, főleg
ellenzékünk előtt a múlt évben szintén va-
lami ilyes lebegett, de belefáradt. A val-
lás- és közoktatási, továbbá a közlekedési
miniszterek az ellenzék által hatalmasan,
még pedig nem megyei, hanem valóságos
európai stílusban megtámadtattak. Igen
célszerű lenne, ha a képviselőház ma
folytatná ezen szép irányt. Nézetünk sze-
rint az igazságügyi, továbbá a honvédelmi
s még egy két miniszteriumok eddigi vi-
selt dolgai igen alkalmasak lennének az
éles bírálatra. Végre már tisztába kell
jőnnünk ama fontos dolgokkal, melyek az
igazságügyminiszterium k belében törté-
nek vagy is inkább épen nem történnek.
Igen kíváncsok, hogy képviselőink felvi-
lágosítást kérjenek Horváth Boldizsár ur-
tól, mikor akarja a bírósági törvényt vég-
rehajtani, továbbá, hogy mért van az, hogy
codificationalis osztálya először nem tud
magyarul, másodszor nem tud egy tisztes-
séges törvényjavaslatot készíteni? A hon-
védelmi miniszteriumtól a képviselőháznak
szigorú és kimerítő felvilágosítást kell kö-
vetelnie a honvédség száma, mozgósítha-
tása, tisztjei, hadiszerei, ruhakészletei s ál-
talában harcalképessége állapotáról. Ha

azt akarjuk, hogy a honvédség valóban
magyar nemzeti intézmény legyen, úgy
az országgyűlésnek különös gondot és fi-
gyelmet kell reá fordítania. Ez egyrészt
honvédeink lelkesedését és önértéket, más-
részt a nemzet azon bizalmát fokozandja,
hogy honvédségében csakugyan haderő-
vel bír, melyre minden körülmény közt
számíthat.

Pest, január 23-án.

(i. x.) A delegationalis bizottság a külügy-
miniszterium költségvetése feletti jelentését befejezte,
melynek főbb eszméi abban összpontosulnak, hogy
jövőre a „Vörös könyvben“ mindezen okiratok,
melyek közzététele a monarchia nemzetközi érde-
keit nem veszélyeztetik, — a lehetőségig kime-
ritően és részletezve, — de mindamellett minden
bevezetés, — vagy indoklás nélkül a nyilvános-
ság elé terjesztessenek.

A külügyi helyzetről a bizottság helyesli az
eddig követett semlegességi politikát, és ezen poli-
tikát annál gyümölcsözőtettebbnek véli, mennél
nyitabb lesz németország új viszonyainak elisme-
rése; ezt azonban a bizottság semmi áron sem akar-
ná a nemzetközi elszigeteltséggel azonosítani, és
szempontoktól vezérelve, a keleti bonyodalomban
is a béke fenntartását mondja a kormány felada-
tának; mely politikai irány csak akkor volna az
ellenkezővel felcserélendő, — ha a birodalom lé-
tében látna magát veszélyeztetve. — Pulszky és
gróf Szécheny urak által készített e művön kívül,
— alig lehetne immár másról szólnunk, ha a mi-
niszter-csere újabb anyagot nem nyújtana, hogy
politikussaink fejüket törhessék.

Nem is szólnék a belügyi tárcáról, mert itt
áll azon combináció, mely általunk legutóbb jelez-
tetett; melyhez csak annyi volna még fűzendő,
hogy Bitó ur, egészszégi szempontból nem haj-
landó e tárcza elvállalására.

E mellett azonban oly hirt kell ideiktatnunk,
mely képviselői körökben is nagy hitellel talál, s
ez abban áll, hogy Goro ur a közlekedési tárczát
jelenlegi államtitkárja: gr. Szapáry Gyulának
adná át, mely visszalépés indoka az lenne, hogy a
jelenlegi közlekedési miniszter már elfáradta „kor-
mányzásban.“

Még azon intézkedés is megemlítendő, mely-
lyel a miniszteri tanácsok egy jegyző fog minis-
ter-tanácsosi ranggal és czímmel kinevezetni, mely
állásra a Deákpart egyik fiatal tevékeny tagja:
Széll Kálmán képviselő van kiszemelve.

A háború.

A harcztéri helyzet a francziákra nézve oly
válságossá váltott, hogy valóban csakis ha a leg-
rendkívülbb csodákkal határos eshetőségeket von-
juk számításba, lehet még valamit remélnünk azon
colossalis mérvet vett önvédelmi-harczól, mely-
lyel a köztársasági kormánykalt által önmagának
visszaadott hatalmas nemzet, eddig is, legjobb
erőinek megfeszítése mellett volt képes a hódító
német hadaknak útját állni. Egyébiránt e bor-
zasztó fájhábort eddigi lefolyása oly rendkívüli
jelenségeket mutatott fel, melyek romba dönték a
legalaposabb számításokat is; s miért volna épen
lehetetlen, hogy végre is azon legszentebb ügy, a
közsabadságnak ügye, melyért a francziák min-
denüket a háború kockájára veték, győzelmet
hozzon fegyvereikre! Annyi bizonyos, hogy ha a
franczia nemzet a háború ezen újabb frázisát,
melyben a forduló-pontot Páris capitulatioja képe-
zendi, ez új fázist, mely ránkérve már eddig oly
végzetes balsorsot hozott: képes leend kiálni anél-
kül, hogy teljesen leveressék, akkor a megint to-
vábbra húzódó háborúnak, ha nem is a német ha-
dak szétverése, de mindkét fél végleges kimerült-
sége kell, hogy végetessen.

Mi, kik nem csináltunk titkot abból, hogy
mennyire óhajtuk a franczia fegyverek győzel-
mét, egy idő óta mindig bizonyos nyugtalansággal,
elszoruló szívvel tekintünk az újabb harcztéri tu-
dósítások sorai közé, melyek mind megannyi hiob-
hir, csak újabb és újabb csapásokról jelentenek,
melyek a szegény franczia nemzetet értesleg oly
sűrűn érik egymásután.

Páris capitulatioja hihetleg nemsokára be-
fog következni. Az élelmi-szerek hiánya napról-
napra érezhetőbb lesz; a porosz lövegek egész
városnegyedeket, s oly emlékműveket, melyekre
büszke volt a franczia nemzet, s melyek az egész
művelt világ műkincsei voltak, döntenek romba;
ezer és ezer család válik feddeltelenné, s azon eget
rázó dörög közé, mely az ágyuk torkából hirdeti
a XIX-ik század vandaljainak dicsőségét, hogy e
dicsőség annál teljesebb legyen, bevegynének a
védtelen nők, aggok és gyermekek vész- és jajki-
áltásai. A forrongó elemek, különösen a commu-
nisták kezdik mind erősebben felütni fejüket. Ki-
vülről a halált és rombolást szóró ostromtűtegek
mind szűkebbre szoruló köre, belül a dissolutió

végzetes symptomái, ez azon kép, melyet Páris, a
művelt (!) Európa legszebb városa nyújt.

A 19-én a Mont-Valerienből tett kitérésnek
nagyobb jelentőségű eredménye nem volt, miután
a francziák 20-án ismét visszavonultak az erdőbe,
A Párison kívül működő provincialis franczia
hadseregekre is igen válságos idők járnak.

Chanzyról újabb tudósítások nem érkeztek,
s még eddig nem tudjuk, ha maradt-e ideje csapa-
tát Rennesnél összevonnia, és ha számíthat-e erősí-
tésekre, hogy az ellene törő német hadaknak ut-
ját állhassa. Egyébiránt Frigyes Károly hadere-
jének egy része, újabb tudósítások szerint, a keleti
harczter felé vonul, hogy a hátráló Bourbakit hát-
ban támadja meg.

Bourbaki visszavonulásának közvetlen kö-
vetkezménye az volt, hogy a német ostromló-csa-
patok Belfort alatt jelentékeny előnyöket vívtak
ki. 20-án éjjel ugyanis a saillys, baillly- és pe-
rous-i erősen megszállott és élsanczolt erdősége-
ket foglalták el, s Dazousitin mellett 4 új ágyute-
lep állítottak fel, úgy hogy most már az ostrom-
lövegek sokkal hatalmasabban működhetnek az
ostromolt vár ellen.

21-én Dijon ellen támadásintézetetett, fran-
czia részről, itt Bosak tbnok, Ricciotti és Menotti
Garibaldi dandarái álltak. Ricciotti Garibaldi kö-
rülrkerítettet ugyan, de sikerült keresztül vágnia
maga, Bosak és Menotti Garibaldi megtarták ál-
lasaikat.

Faidherbe serege St-Quentinél teljes ve-
réséget szenvedett. A franczia lapok maguk beisme-
rik, hogy a franczia csapatok egészen szétveret-
tek, úgy, hogy nem marad egyéb, mint Arras,
Douai és Lille-re húzódnok vissza, s a várak közt
Feresniök menedéket.

A francziák újabb vereségei egész Franczia-
országra a legnagyobb mérvben leverő hatással
voltak, s a kormányférfiaknak valóban vaserélyre
leend szükségük, hogy a süggendő nemzetbe újabb
lelkedést öntsének, s a háborút, némi remény-
nyel mégis tovább folytathassák.

Sikerülend-e ez, vagy pedig kénytelenek
lesznek-e végre is a békét minden áron megkötni,
erre lehet, nemsokára az újabb harcztéri fejlemé-
nyek választ fognak adhatni.

Jogrendszerünk átalakulásához.

Chorin Ferencz, titdör ügyvéd urtól.

A nagyfontosságú s horderejű ügy, mely ma-
holnap a helyes és szabadelvű alapra fektetett codi-
ficatio tényleges létesítését hazánkban elsőrendű
teendővé teszi, kellően indokolja, ha a helybeli
ügyvédi kar egyik kitűnő tagja által a jelesen szer-
kesztett „Törvényszéki csarnok“-ban közzétett
cikksorozattól a következők cikket, mint a
melynek alapelveit teljesen osztjuk, egész terje-
delmében átvesszük:

Az anyagi jog és az igazságszolgáltatás lénye-
ge és történelmi fejlődése, a nemzetek politikai
szervezetével, nyilvános életük mozzanataival, és
mívelődési viszonyaikkal, a legszorosabb össze-
kötésben állanak. Minden jelentékenyebb vál-
tozás, mely egy nemzet politikai történetében be-
áll, szükségképp jogi intézményeinek átalakítását
eredményezi, s az, ki a jogtörténettel csak némileg
is foglalkozott, tudni fogja, mily jelentékeny befo-
lyást gyakorolt minden időben és minden korszak-
ban a nemzet szellemi és erkölcsi fejlődése a jog-
állapotra, mely az állam szervezésének kiegészítő
és egyik legfontosabb alkotórészét képezi.

Midőn Magyarország alkotmányos kormány-
formát nyert, a belső átalakulás a legfontosabb és
legégetőbb kérdését kétségtelenül az igazságszolgá-
ltatás képezte. Gyökéres reformot követeltek a
szakértők, s mindazok, kik jogrendszerünk nyo-
morult állapotát a gyakorlatból ismerni tanulták, s
annak létesítését első sorban az igazságügyminis-
teriumtól, második sorban pedig az országgyűlés-
től várták. Az eredmény azonban legtávolabbról
sem felel meg a várakozásnak, s habár a bírói el-
mozdíthatatlanságnak elvi elismerésében, egy lénye-
ges haladást látok, egy pillanatig sem habozom
kijelenteni, hogy az egyes bíróságoknak tulajdo-
nitott nagyobb hatáskör, a kir. tábla folytatott
őszponosítása, és azon iránytalanság, mely codifi-
cationokat mindinkább jellemzi, — minden részre-
hajlatlan szakértőben azon meggyőződést fogja
felköltöni, hogy az igazságügyminiszter és a mel-
lette működő jogászok, a valódi szóbeliség és az
esküdszék intézményeitől szent borzadályllyal ír-
toznak, — mert mindent elkövetnek, hogy azok
életbeléptetését nehezítsék, sőt — merem állítani
— lehetlennék tegyék.

Ha visszatekintünk codificationk eddigi me-
netére, a legnagyobb optimista sem vonhatjuk két-
ségbe, hogy az igazságügyminiszter által felállított
szép program valósítására eddig tulajdonképen
mi sem történt, s midőn majdnem minden állam-
ban szóbeliségre fektetett igazságszolgáltatást ta-
lálunk; midőn az esküdszéknek még Oroszország-
ban is, 1863. óta honosítva vannak, — mi még
mindig az experimentálás phasisát át nem halad-
tuk, sőt túlzás nélkül állíthatni, hogy a nyomorult
sommás eljárás kiterjesztése, és az egyes bírák

hatáskörének tágítása által, a kitűzött céltól távolabb állunk, mint valaha.

Az egyes bíróságok hatáskörének újból tervezett tágítása, a szóbeliségre fektetendő perrendtartás minőségéről, már előre is a legnagyobb aggályt kelti bennünk, mert az egyes bírói hatáskör, az írásbeli eljárás ezen törzstüleménye, a valódi szóbeliséggel és nyilvánossággal összeférhetlen ellentétben áll. Előtte mindig felfoghatlan marad, hogy midőn a minisztérium részéről az újabb vívmányok meghonosítása minduntalan hangoztatik, — másrészt a járásbírók oly hatáskört akarnak tulajdonítani, mely csak az annyira ismeretes és méltán rettegett sommás eljárás, a szóbeliség ezen torzképének örökítését vonná maga után, holott a bürocraticus rendszer és önkény ellen mindinkább nyilvánuló bizalmatlanság, azon élénk óhaj, a fontosabb teendők eldöntését testületekre ruházni, — már eléggé indokolt azon vélemény, mely a járásbírók oly szervezését, mint ez jelenleg tervezetik, — mint veszélyes és káros eltiltí.

Az egyes bírósági rendszer meghonosítása, a római jog uralmának, és az írásbeli pereljárásnak természetes következményét képezte, mert a periratok kivonatának készítésére és a jegyzőkönyvi tárgyalások vezetésére, az egyes bírói alkalmatlanság mutatkozott, mint a testületileg szervezett törvényszék. Ezen rendszer alkalmazását még elősegítette az írásbeli eljárás ama elve is, mely a per sulypontját a felsőbírókba helyezte át, melyek hivatala voltak a tévedéseket helyre igazítani, a homályost felvilágosítani, és oly határozatokat hozni, melyek a tudomány követelményeinek megfelelnek.

Ezen elv azonban szóbeli eljárással homlok-egyenest ellenkezik; mert az a per sulypontját az első folyamodásu bíróságokba helyezi át, ezek azok, melyek az élethez legközelebb állanak, melyek előtt a tények életet nyerne, s ebből kifolyólag csak a testületileg szervezett bíróságok által érhető el, a szóbeli eljárásnál kétszerte szükségesebb élesbítése az ítélő tehetőségnek, és a szóbeliség tiszta valósítása ezen elvvel oly szoros összefüggésben áll, hogy minden egyéb kísérlet, igazságszolgáltatásunk csak újabb megnyomorítást fog eredményezni.

Az, mizeen lap hasábjain legközelebb tüzetesen fejtegetett, miben majdnem minden szakember véleménye összpontosul, és amit maga az igazságügyminiszter is számtalanszor beismer és fejtegetett: hogy az egyes bírósági rendszer az önkény ezen megtestesült képviselője, a perek alapos eldöntésének legkisebb biztosítékát sem nyújtja, a törvényalkotással megbízott férfiaknál a legkisebb figyelmet sem költené fel. Ha az egyes bíróságok hatásköre még jobban kiterjesztetik, mint ez már eddig is, az igazság szolgáltatás nagy hátrányát tüntet, ezen szervezés nemcsak a szóbeli eljárás behozatalát lehetetlenítene, hanem azon felül az igazságszolgáltatás oly állapotú idézné elő, mely hosszabb időre még azon reményről is megfosztana, hogy súlyos jogviszonyaink javítását és emelését létesíteni képesek vagyunk.

Az „Eszak-Németországi szövetség” részéről alkotott, a szóbeliség és nyilvánosságra fektetett perrendtartási javaslat, a német jogászgyűlésnek véleményadás végett kiosztván, a kiküldött szakértők véleménye egyhangulag abban pontosult össze, hogy az egyesbírói hatáskörnek 150 tallérig történt kiterjesztése az igazságszolgáltatás szempontjából káros, és a szabadelvűséggel ellenkező reakcionárius intézkedést képez.

Dr. Bár boroszló tanár, a „Recht und Beweis im Civilprozesse” című munkát hírneves szerzője, szakvéleményében a tárgyról következőleg nyilatkozik: „Azon véleményben vannak, hogy a vidéknek és a vagyontalan osztálynak kedveznek, ha számos kis helységeket egyes bíróságok alá lehetnek fel, és azok hatáskörét 150 tallérig kiterjesztik; de figyelmen kívül hagyják, hogy a váspályarendszer fejlődése és az országutak javítása folytán, ezen szempont mindinkább ferdének bizonyul be, és háttérbe szorítottatik. Eltekintve attól, hogy egy falusi lakos egy halommal távolabb fekvő várost, mindig nagyobb haszonnal látogathat meg, mint a közelebb eső falvakat, s hogy ott egyszerűbb tetteit is végezheti, ismereteit szemlélés útján bővítheti, — a városokban jó ügyvédek között választhat, míg falun hacsak nagyobb utiköltségeket viselni nem szándékozik, azon képviselővel kell beérnie, kit ép ott talál.”

„Továbbá figyelembe veendő, hogy az egyes bírói faluhelyen, nagyon nehezen szerezheti meg a kiművelésre szükséges eszközöket, s ebből kifolyólag azon követelményeknek, melyeket a modern élet az igazságszolgáltatás iránt támaszt, eleget tenni nem képes. A főidők azonban a következőkben pontosul össze: A jogászgyűlés minden tagjáról, bármely politikai irányzathoz tartozzék, fel kell tételoznem, hogy a jogi állam létesítésének eszméje lebeg előtte. Már pedig egy törvénykezési rendszer, melynek az esküdtek hozzájárulása nélkül működő egyes bírák foglalják el a főhelyet, csak a korlátlan absolutizmussal egyeztethető össze. De jogérzetünk is mindig vonakodott egyet ember, vagy egy kevés tagból álló testületet nagy hatalommal felruházni, s még I-ső Napoleon is az államrendekében, kormányra főtörökésének tartotta, több tagból álló tekintélyes törvényszékeket szervezni.”

Igy nyilatkozik egy német jogász azon bírósági rendszerről, mely az egyes bírák hatáskörét 150 tallérig, vagyis 225 frtjg akarja kiterjesztetni. Tulzán nélkül állíthatjuk tehát hogy azon terv, mely a járásbírák hatáskörét 5000 frtjg akarja kiterjesztetni, az igazságszolgáltatás alapossága, és a szabadelvűség ellen intézett valóságos merényletet képez.

Nincs veszélyesebb egy ország jogfejlődésére mint ha annak törvényhozői, különösen az átalakulás fontos és visszaváraszolhatatlan pillanataiban, önmagukkal sincsenek tisztában aziránt, hogy mily utakon és mily eszközökkel szándékoznak

tulajdonképen a súlyos törvénykezést emelését kezdeményezni; — midőn egyöntetű reformok alkotása helyett, melyeknek minden egyes része, az egészbe beilleszthető legyen, és annak tovább fejlesztését képezn. — összeférelt törvényjavaslatokkal vélnék a pillanat létező szükségleteinek eleget tenni, midőn az egyik kéz épít, a másik pedig szüntelenül lerombolja a félíg készet; midőn egyik tulzából a másikba esnek át. Mert ily ország jogviszonyai soha megállapodásra jutni nem fognak, ily ország soha sem bírhat oly intézményekkel, melyek fejlődésének biztos kiindulási pontjául szolgálhatnak.

Magyarország minden részében élénken érezetik az eddigi kísérletek hiányossága, és a közvélemény hangosan követeli, hogy a perrendtartás a valódi szóbeliség elvére fektetessék; a szóbeliség behozatalától igazságszolgáltatásunk javítása feltételezve van, s ha ezen elvhez következetesen nem ragaszkodnak, a törvényekkel új szakaszokat alkothatnak csak anélkül, hogy a magát túlélt és népszerűtlen törvénykezést legkevésbé is javítanák.

Midőn tehát a szóbeliség rendszerének honosítása képezi a reformok kiindulási pontját; midőn a jogszolgáltatás alaposságának biztosítékát, csak a törvényszékek képesek nyújtani; midőn a szóbeliség és a nyilvánosság életbeléptetése csak társas bíróságok előtt képzelhető, valóban nem létezik semmi egyszerű indok azok hatáskörét megszorítani, és oly bíróságokkal pótolni, melyek a szóbeli rendszerrel összeférhetlen ellentétben állanak.

Országgyűlési tudósítás.

P e s t, január 23.

(i. x.) Elnök S o m s s i c h Pál d. e. fél 11 órakor megnyitja az ülést.

Napirend: Az 1871. évi költségvető tárgyalása.

A kormány részéről jelen van: K e r k a p o l y K., gróf F e s t e t i c s Gy., B e d e k o v i c s, S., A n d r á s s y Gy. gróf, G o r o v e S., S l á v y József.

A legutóbbi jknyv felolvasatván, hitelesített.

Több kérvény bejelentése után, napirendre tér a ház.

Br. S i m o n y i Lajos mindenk előtt roszalja, hogy a költségvetés nem a kellő időben lett beterjesztve; — s hogy mérlegek a sommázzattal együtt még most is hiányoznak. — Sajnálja, hogy a pénzügyi bizottság általános áttekintést nem ad jelentésében; mert aligha egy 12 milliónyi deficitnek nem nézünk elébe.

B o r l e a Zsigmond: Midőn a magyar minisztérium kinevezett, ezen az ország népei örvendek; — s ime most, mint kormány, ugyanazon személyek, kik mint képviselők a különféle adókat törvénytelenségeknek mondák, most azokat sulyosbíva is életbe léptették. — Megróvja a kormányt azon eljárásért, melyet ez a haza, nem-magyar nemzetiségei irányában követ, — melyeket végképp megsemmisíteni igyekszik.

Szérmesnek mondja az erdélyi választási törvényt; valamint a nagy-szebeni congressus határozataival szemben követett eljárást, stb. más. A nemzet insuldaságával történt a lugosi püspök kinevezése is.

S i m o n y i Ernő határozati javaslatát pártolja. S z a p á r y Cyla gróf: S i m o n y i Ernőnek hat. javaslatát általános nézetek helyett tényekkel kellett volna indokolni.

A kormány nem szaporítja a meddő kiadásokat; — mert látjuk: hogy kormányunk a jövődelmet évről évre szaporítja; adósságokat pedig nem nagyobbit, sőt oly befektetéseket létesít, melyek elégségesen gyümölcsözöndnek.

A kincstári jóságok is — a létező viszonyok közt — a lehető legjobb karban vannak. Hazánk viszonyait más országgal összehasonlítani nem lehet; mert alig van ország, melyre a teendők oly halmaza vár, mint miénkre. — Elfogadja a bizottság jelentését. (Eljenzés — jobb-rol.)

T i s z a Kálmán: A költségvetés megszavazása nem bizalmi kérdés, mert ha ez lenne, úgy bizton S i m o n y i Ernő hat. javaslatát kellene pártolnia. — Igen jól tudja, hogy e házban senki sincs, ki a néppel azon tévhitet akarná elhíttetni, mintha a baloldal többsége jutásával adó nem kellene fizetni; csak az adófizetés módjára létesítenék változás, s így a bizottsági jelentést a részletes tárgyalás alapjául elfogadja. — Beszédének további folyamában czafolja a jobb-oldal szónokait; és védi a pénzügyért S i m o n y i ellenében; — valamint kimutatja Borlea állításának alaptalanságát s figyelmezteti a nemzetiségeket, hogy ne nyuljanak azon kétélű fegyverhez, mely sebezhet ugyan minket, de sebezdi öket is.

S c h w a r t z Gyula számokkal igyekezett már előbbeni költségvetési tárgyalásoknál kimutatni, hogy míg a közügyek fennállandnak, addig az adónemek folytonosan szaporodni fognak.

Jelen felszólalásában egyedül azellen akar szólni, hogy kormányunk a hivatalnokok számát újból gyarapítani kívánja, holott Európa összes államai közt nincs oly hivatalnoki sereg, mely annyira népszerűtlen lenne, mint a miénk. — A hivatali fizetés felemelése csak úgy szavazna, ha a kormány oda fog hatni, hogy a nép hivatalnokaita haza szolgálta lássa. — Nem fogadja el az előterjesztést a részletes vita alapjául.

H r a b á r Manó bevallja, hogy a költségvetésnek hiányai vannak, de azok elősorolása nem most, de részletes vitánál, leend soron. A pénzügytan azon alaptételénél marad: mely szerint a kiadás mindig a jövedelemmel kell fedezni. — Nyíltan kimondja, hogy kormányunk késlekedése, mintegy programtalansága és a reformok létesítésében hanyagságát, menteni nem lehet; — de e mellett az előterjesztést némí módosítással elfogadja.

M o c s o n y i Sándor. (Zaj, — elnök csenget.) Mindenk előtt T i s z a K., a nemzetiségek

ellani szavaira tér czafólólag vissza; s megjegyzi, hogy aki sérelmet hoz fel; az nem igazt.

I r á n y i Dániel bizonyítani igyekszik, hogy S i m o n y i E., javaslatának elfogadása szükséges, és biztosítja a kormányt, ha valóban szükséges kiadásokra kér ez költséget, az neki mindig meg fog e házban szavaztatni. — Czafolja Szapárit és Tiszát, és nem hiszi, hogy e házában a nép oly együgyű volna, miszerint hihetné, hogy adófizetés nélkül kormányozni lehessen.

P r i l e s z k y Tade csakis néhány észrevételt tesz, czafolgatván Irányi, S i m o n y i, stb. képviselő nézeteit; — s azt állítja, hogy a bal-oldal sokszor igen rozsl, sokszor igen gyengén opponál. A virilis szavazatnál a t ö b b s é g a baloldal kezében volt s csak úgy lett a jobboldal részére eldöntve, — mert a baloldaltól sokan nem szavaztak. — A statisztika mutatja, hogy hazánk népei nem állanak oly rozsl lábón, mint azt itt sokan állítják; — mert a mult év utolsó hónapjában is milliókra megy azon összegek száma, melyet a hon polgárai megtakarításként a külön nemű pénztárakba kamatoztatásra fektettek be. — (Helyeslés — jobbrol.)

N é m e t A l b e r t s i m o n y i indítványáért szolván, megjegyzi, hogy Szapáry beszéde akaradlanul szt. Agost szavait juttatták eszébe: „A kinek Isten hivatalt ada, annak hozzá való insperatiót is ad.” — Örül annak, hogy a kormány népszerűséggel nem bír, de szomorkodik a felett, hogy a kormány hivatalnokait a néppel meggyűlölteti.

B e r e n c z e y László Hrabár és P r i l e s z k y szavaira reflectálva, megjegyzi, hogy nem a takarékpénztárak, de igen is a zálogházak telnek meg. — Nem pártolja S i m o n y i indítványát; mert Erdély helyzete sem kielégítő, de azért jobb a voltnál.

M a d a r á s z József sajnálja, hogy az ellenzék nemcsak árnyalati, de elvi különbségre is szakadt. („Oh nép!”-féle felkiáltások.) Az alkotmányos jogok helyes felfogása okozza, hogy e kérdésből — bizalmi kérdést kelle csinálni. — P r i l e s z k y nek azt jegyzi meg, miszerint a rozsl opponálás vádja csak a balközépet illetheti. — A német császárság megalakulása, előbb-utóbb Ausztria német tartományait el fogja nyelni.

L á z á r Á d á m. (Zaj, a képviselők a terem-ből távoznak.) S i m o n y i indítványához csatlakozik és kinyilatkoztatja: hogy Erdély helyzete nem oly eldoradoi, mint azt itt elhíttetni kívánják; mert az erdélyi közigazgatás, — törvénykezőse, ipar- s kereskedelmével együtt satnyul.

T i s z a László visszautasítja azon gyanusítást, mintha a balközép csak a kormányrajtús reményességében fogadná el a költségvetést, — ő azt elfogadja. — Ezzel megfelelt Lázár Ádám-nak.

Ezzel a részletes vita befejeztetvén:

K e r k a p o l y K., pénzügyér, emel szót. Megczafolja azon vádakat, melyekkel ez alkalommal a költségvetés, a kormányval együttesen vádoltatott; mert meg lett téve mindaz, mi embertelenséggel tétethetett. — Embri intézmény nem lehet tökéletes, mert maga az emberi organismus sem az, mert ez is küzd perturbatióval. — A tökéletesség ideálnak igen szép, de gyakorlatilag alig létesíthető. — A miniszter beszédében czafolja az ellenzék szónokokat. Tagadja, mintha ezen előirányzat csakis számok halmoza volna, hanem igen is számokból áll, mint minden költségvetés. — Hogy ezen költségvetés nem az imperialismus unokája, bizonyítja, hogy némi különbséggel ugyanaz, mint az előbbienek. — Elismeri, hogy az adók sulyosak, de a viszonyok okozták azt. — Nem mindegy a szellemi töke az anyagival, mert annak megtakarításokat kell tenni arra, ami ennek már megvan. — Nem azért nem fizetjük az adót, mert erre képtelenek lennénk, hanem mert hozzá szoktunk az executióhoz. — Bizton tetemes gazdálkodás éretnek el, ha a szélsőb emberek a népet a tisztes adófizetésre tanítanak meg. — Az államjavak többet hoznak, mint azelőtt hoztak; — és ezek értékesítésére a legjobb rendszer a bérrendszert.

Névszerinti szavazást kívántatván, az holnap fog megtörténni, ezzel d. u. 12 3-kor befejeztetett a mai ülés.

Igénytelen nézetek növevelésünk érdekében.

Az „Alföld” 12-ik számában „Egy eszme” című cikket valék szerencsés olvashatni, mely érinti, hogy alapítassék Aradon egy magasabb női képezde, melyben szegényebb sorsu, elemi ismeretekkel bíró 11—15 éves leányok oktatást nyerhessenek s pedig oly irányban, hogy szakképzés által maguknak az életben önálló kenyeret szerezhessenek.

Osztozom ciklikiró urnak nézetében, s azt kívánom, hogy az ige minél előbb testé legyen.

Az igaz, hogy népevelésünk előmozdítása ügyében sokan irtak már nevelési rendszert, könyveket, értekezéseket; legtöbbben azonban csak általános vagy inkább a férfi-nevelést illetőleg irtak. Igaz, hogy a növevelésről sem feledkeztek meg egészen; sőt a magas kormány is egyenes utasítást adott a növeveldek tulajdonosainak, a növevelés czélyszerűbb eszközzésére, de a népi növevelés érdekében még igen kevés eszme mondatott el.

Nem czélom nevelési rendszert írni, csak tapasztalati észrevételeimet s igénytelen nézeteimet közlendem.

Az ugynevezett magasabb vagy intézeti növevelés haladását a nőnöveldek nem csak fennállása, de szaporodása is bizonyítja. Az alsóbb vagy népi-növevelés a néptanodák osztályában halad, hol férfinevelők működnek, kiknek kimondák, hogy neveljenek embert és honpolgárt, és ugy is nevelik, hogy mivé kell nevelnünk a leányt, azt mi férfi-nevelők csak kis részben teljesíthetjük. Erre megelőzőleg szükség tisztába hozni: csak-ugyan mi neveljük a nőket vagy növevelők? Ezt a legjelesebb férfiak — — szabadjon hinni, átlátták. De természetesen következetességre a családi életben is, hogy férfi nevelhet férfit, nő pedig nőt.

A néptanodák leányosztályaiban nagy részt

férfiak tanítanak, de mivel a gyermekeknek is ugy szolván, pusztá tanítás nevelés nélkül nem elég, a leányok tanítása sem elég nevelés nélkül.

Nemcsak tanítani, de nevelni is kell tehát a leányokat; és pedig szende, boldogító nőket, jó gazdasszonyokat és honleányokat neveljünk az ártatlan csemetékből. Evégre tudnia kell minden leánynak hivatását, azután készülnie azt betölteni.

Jelen szempontból tekintünk szét a házában, s nagyobb részt elég szomorúan azt tapasztaljuk, hogy a falusi vagy kisebb városi leányok 2—3 éven át leginkább télen járnak iskolába, minek az a következtetése, hogy keveset írkalni és szótágozni megtanulnak, s szintén 2—3 év alatt elfelejtendik. Azután mikor hasznát vennék, mikor már anyák, mikor nemcsak a tanítás elemeit csepegtetnek fogékony gyermekek szívébe — — azokat iskolával ijesztgetik.

Igy nem csoda, ha a gyermek felkényszerített iskolába s nemcsak tisztességes beszédre, de a legszükségesebb imára sem tudja száját fölnyitni. Természetesen ha az apa dolga után lát, az anyja tudva is nem annyira buzgó, hogy tanítaná gyermekeit, sőt ha ve valamit tanult is az iskolában, s találna vele dicsédekni, egész közönyvel veszi vagy elutasítja, nemhogy gyönyörködnék benne, vagy kérdéseivel élesítene emlékező tehetőségét. S ezáltal igen gyakran, a minden jóra, szépre fogékony lelket elaltatja, szívét megfájtja. Ne értessem földre: a népi anyákról beszélek.

Gazdasszonyok pedig — — — — — elmaradván az iskolából 2—3 évig a tanyán libát, sertést őrizgetve, készül, aztán fél meddig nagy leány lévén, még legfőlebb egy évig magát széptie, cziczomázni, — férjhez megy; és — — — — — főzni, sütni, varrni, mosni nem tud! Így lesz ő jó gazdasszony.

No — a főzést, mint izetes családi szájizű hagyományt, napjától tanulja meg, (ki szintén így tanulta) anélkül, hogy ismerné a legszükségesebb konyha-kerti vetemények termelését és télre eltartását. — A sütet, mosást és varrást szintén akkor tanulja meg keservesen, melynek előlegezett ára nem ritkán szomorú következmény!

E közben anyja lesz. Majd el kezd a gyermek-nevelést, de ugyan nincs köszönet benne; és hogy is volna, miután a legáltalánosabb, minden szülőtől követelhető nevelési s egészségügyi szabályokat sem tudja.

Gazdasszonykodásra pedig — ha fiuknak szükséges a faiskola, szintoly szükséges a leányoknak a veteményes kert, hogy tanulják ismerni, természeteni, használni vagy eltartani a konyha-növényeket. Tanulják a baromfi tenyésztést, s a többi gazdasszonykodási kötelességeket. Azután nem fogunk látni oly nagy és pusztá kerteket, melyekből egy jól nevelt háziasszony egész éven át ellátja konyháját, s virágokban sem szűkölködnék, mint most. Mindezeket pedig őszintén megvallva, férfi-tanítóktól várni nem lehet. Hanem vannak és T. ez. B. B. ur eszméjének képzett tanító-nők, kik nemcsak a szoros értelemben vett iskolai tantárgyakra, de a női életben előforduló kötelemkre tanítják s az életre igazán előkészítik a leány-növényeket. Így lehetnek és lesznek a néptanodák leány-osztályok növevelő intézetekké. Így lehet várni a jövő nemzedékben jó anyákat.

Grumann Károly,
népnevelő.

Aradvideki népnevelés.

Ily czim alatt 3 évvel előbb, felhívási-ivek körözttettek szerte Aradmegyében.

— A nagyesszme magasztosságától áthatottan, többen irtak alá kisebb-nagyobb összeget; nem sejtve, hogy az, egykoron köteleztető erővel is bírhatna. . . .

Az idő mult, és az idő — e tekintetben, felette keveset eredményezett.

Miért? Mert az eszme oly relativ a körülírt határokat között: hogy csakugyan kevés ember fogja föl: mi értelmeyelhet mondatnak: „Aradvideki népnevelés, vagy plane népnevelés.”

A vidék egyszerű fogalma nem volt kevesb s több: mint a jólelkűségből befolyt s így adakozás útján összegyűjtött filérek koronkintiösszeget egy egészze tömöríteni és az ismételt felhívások folytán bekövetkezett újabb adakozások szaporuló garasainak összegét az előbból bírt könyörömadományok filérelvel lassan-lassan oly öszszegge gyarapítani: miből rövid időn — vagy idővel — ha nem is egész megyében, de igenis a megyének elhagyatottabb valamelyik helységében eddigelé is — — — — — érdek különbség nélkül — egy-egy iskolaalapot letenni lehetendek.*)

De mi értelmeyezése lehet is más különben ezen határnélküli eszmének: „népnevelés”? —

A vidék, midőn lelkesülten, az egyéb nagy mérvű terhek sulya között is e czéllá adakozott és áldozott: a népnevelés szép jelentőségét csakis az egyszerű iskolai-alap fogalmában magyarázta és nem azon messzeikiható téves értelmezésben, mely végtelen körben megfoghatatlan jelekben nyilatkozik. . . .

Beszéljünk röviden, értsük meg egymást. Egy néhány „griffi”, abc-könyv, bocskor s egyéb lábbeli, ha mindjárt czizmának nevezik is; — nem czéljai a népnevelésnek; a czél nem egyéb és nem más: mint mindig iskola. . . .

— Nincs annyi pénzünk? közadakozásilag, megye szerte még nem gyűjtöttünk oly összeget, hogy valamely helyütt . . . iskolát alapíthatnánk? folytassuk minden új-év kezdetével a gyűjtéseket, ugy és akként, amint azt a megyei-körház alapja érdekében cselekedszük; és a folytatlagosan öszszeszedett forintokat az előbbiekhöz adva, ha már nem megvetendő öszszeg birtokába jutottunk: valamely elhagyatott községben — tegyük le a népnevelés alapját, iskolában; azután újból kezdjük, — és azután megint újból. . . . „non vi, sed soepe cadendo: guta cavat lapidem.” —

*) Közmunka erővel az iskola-épület kiállítani fogja a legnagyobb helység is — csak a tanaláp biztosítások. . . .

— Azon felhívó ívek, mik 3 évvel előbb intéztettek a megyei közönséghez : ugyanegyeidőleg meg nem magyaráztattak is kellel; ismét az : hogy aki fizetett 2—3—5 frtot, vagy pedig 50—60 krt. — annak eszeágyában sem volt ugyanakkor, mikép majd — egymásután következő 3 évi köteleztetési teher is fog háromolhatni reája; azonban a „centrum“-ból kiküldött „nyugták“ gondolkodóvá tevők most a jóhiszemű adakozót . . . és a jó akarat felocsodott álmai-ból; — -- sajnos! ma tehát oda jutottunk, hogy kötelelességszerűleg, a tizedik sem fizet; a fele pedig nem fizethet; . . . ne kérdjék miért? . . . az idők sok tekintetben változtak; a köteleztetés pedig (éppen mert annak akar látszatni) — nem egy tekintetben idegenkedést okozott. . . .

Ezekből önként következők az : hogy — új adakozási-ívek szétbocsátására van szükség és arra is : mikép minden alkalommal és mindenki-nél tüzetesen magyarázzuk is meg : „mi a köteleztetés és mi a nem köteleztetés“ ; . . de különben, álljon a tétel így vagy amúgy — egy értelményű fog maradni : a nagylelkűség okozta pénzösszegekből kegyesen vett : griffi, — palatábla, — nem különben az abc-és-könyv több példánya, mint szintén egynehány saru (ha mindjárt az ókorból valók is : a midőn még a csipebokor tüze szert vala) — bár mind szép és igen tisztes adományok; de a népevelésnek — tessék elhinni — még sem cseljái

Nagy Zoltán.

Arad város polgárnagyjának jelentése 1870. évről.

(Folytatás.)

Azonban, mennyiben a folyó évre teljesített összeírásoknál a kiküldött eljáró tisztviselők törekvése oda irányult, hogy a közmunka-tartozások a lehető legnagyobb mérvben kész pénzzel teljesítenek — más részről pedig a tisztelt közgyűlés a közmunka-tartozások lehető felhasználásának szükségességétől és annak elmulasztásával, az onnan eredő hátrányok kikerülésének indokaitól áthatva, közelebb kimondott közgyűlési határozatával igen üdvösen azt rendeli méltóztatott, hogy a közmunkaerő a külvárosok felosztott részeiben kinevezendő küldöttségek felügyelete alatt a külvárosi utcák rendezése, és cselészeti javítására a lehető legjobb módon felhasználassék; — a legőszintebb örömmel adok kifejezést azon reménynek, hogy e tekintetben jövőre a kívánt eredmény kétségtelenül elérni fog.

Artéri töltéseink meglehetősen jó állapotban vannak, habár ezek is még némi javítást és felebb emelést kívánnak, a mellett, hogy mult május havában a sóházról kezdve a Meisstorovits házáig járható állapotba tették, és részben meg is emelték, a színházutcai zsilip átépítették. — Maisztorovitsról pedig egész a Marosig a töltések két öl szélességben két láb magasságra emeltettek a közúti lövonatu társulat által, mi nem csekély mérvben emeli védőtöltéseink által városunknak a vízáradás elleni biztonságát; — de nem úgy állanak Marospartjaink, melyek megvédése és erősítése a lefolyt multban, pénztárunk kimerült állapotánál fogva, a szükségseket megtenni, valóban nem voltak képesek; — azonban most közelebből a parti bizottmány közbejöttével e tekintetben a tárgyalások megtartatván, és a cselészetteknek vélt intézkedések szükségessége feletti tanácsokmány után megtörténvén a megállapodás, ez érdeken az eljáró küldöttségnek véleményes javaslata közeli alkalommal a tisztelt közgyűlés színe elébe kerülend, melyre, mint nagyfotosságu tárgyra bátor vagyok előre is a közgyűlés méltó figyelmét, és kizárólagos érdekelttségét felkérni.

Sajnosan kell felemlítenem, hogy a vízszintezési — munkálatnak, mely városunk emelése és biztonságára lényeges befolyással bír, — az illető vállalkozó közbejött halálával elhalasztása által, előhaladásunk nem csekély hátramaradást szenvedett, melyet a pótolhatlan idő vesztésége mellett, csakis újabb áldozattal sikerülend helyrehozni; és ebbeli munkálatnak csödhirdetés után felhívott új vállalkozók által létesítendő fogamatossítása tekintetében a kellő intézkedések megtételvék, a vállalkozók jelentkezésre a következő február hó 1-5 napja levén a záros határidőül kitűzve, mire azonban ez ideig még senki sem jelentkezett.

A tanügy — és iskolák állapotáról feleslegesnek tartom, hosszasan emlékezni, miután az e téren tett javítások és előhaladásokról a tekintetes közgyűlés kellően értesítve van; de különben az iskolai ügyek vezetése és felügyeletére kibelől kinevezve — alakított iskolaszék részéről az iskolák állapota és iskolai ügyek előmeneteléről, ugy a netán mutatkozó hiányok és szükségeseke-nekelismert intézkedések felől a tisztelt közgyűlés időszakonként kimerítő jelentések által rendszeren értesítettik.

A szegényekháza állapotának, mely semmi tekintetben, jelenlegi állásában, kitűzött rendeltetésének meg nem felel, — kívánatos rendezése iránt mind ez ideig intézkedve nem lévén, ezen tovább nem halasztható ügyek, meliőbb végtárgyalás alá vétele tekintetében, a tárgyratörőknak be-terjesztése mellett a közelebbi alkalommal szorgalmazó jelentésemet megtenni nem késésem.

A többi egyes hivatalok működéseinek részletezéseibe bocsájtokzva :

A mérnöki hivatalban előfordult ügy-darabok száma 855, melyekből 281 darab az építőküldöttség, 82 pedig más bizományok hozzájárulása mellett megtartott helyi szemlék alapján lettek le-tárgyalva.

A gazdasági szakmában az év folyta alatt lefolyt 181 adóügyi tárgy, melyből elintézendőnek maradt 5, kizárólag gazdasági tárgy előfordult 751 számmal, — melyek a gazdasági-szék ülésin mind annak rendje szerint letárgyaltattak.

Az ügyész hivatalhoz részint közigazgatási, részint törvénykezési és telekkönyvi, ugy más hivatalok útján ájtott tárgyak sorszáma térszen

806 darabot, melyekből az év lefolyása alatt elintéztvén 775, elintézetlenül maradt 31 szám.

(Folytatás következik.)

T á v í r a t o k .

B é c s, jan. 23. A „Tagespresse“ szerint Schmerling végleg átvette a cabinet megalakítását; mint az új miniszteriumnak tagjai említetnek : Stremayer belügy, Glaser oktatásügy, Unger igazságügyi, Plener pénzügy, Banhans földmívelési, Depretis kereskedelmi. Más oldalról Koller tábornokot emlegetik miniszterelnöki jelöltül.

B r ü s s e l, jan. 22. A poroszok már Cambrayhoz közel állanak, hová már gránátok hullanak.

A párisi „Gaulois“ szerint, egy rendelettel Párisban a kenyér már kimérve szolgáltatattik ki.

L o n d o n, jan. 22. Az „Observer“-nek oka van hinni, hogy a királynő személyesen nyitandja meg a parlamentet. Alapaltan azon hir, mintha a conferentia — a francia képviselő megérkezéseinek lehetővé tétele végett — ismét elhalasztatnék egy hétre.

B e r l i n, jan. 22. (Hivatalos.) Versailles-ből jelentik jan. 20-ról: Gróf d'Herison — állítólag Trochu tábornok által szóbelileg azzal bizatván meg, hogy a halottak eltakarítása végett a porosz koronahercegnél 48 órai fegyvernynyugvást kérjen, — azon szóbeli választ kapta, hogy az előrsők parancsnokai, hasonló módon, mint minden előbbeni csatákban, a két hadvonal közötti területen egyetértésbe teendik magukat a végett, hogy minden sebesült, a mindkét részről segítség-gek jelenlétében, biztonságba helyeztessék. Fegyvernynyugvási indítványba német részről csak az esetben bocsátkozhatnak, ha az írásban terjesztetik elő.

B o r d e a u x, jan. 22. Dole a bombázás után a poroszok által megszállott.

D i j o n, jan. 22. A város tegnap számos tüzéség és lovasság által támadott meg. A szomszéd helységeiben egész nap heves csata folyt. „Garibaldi Ricciotti a németek által körül-fogatott, azonban víztűzl keresztlövátga magát az ellenségben. Garibaldi Menotti megvédte hadállásait. Egészben véve a francziák mindenütt jól véd-ték posícióikat; több foglyot ejtettek, kik mind-nyáján Pomerániából valók. Holnap alkalmasint megújítatik a csata.

B r ü s s e l, jan. 21. Arlenből jelentik a mai napról: Longwy bombázása erőlyesen folytattatik. Ide nagyon elhallatszik az ágyuzás. A város láng-ban van. — Az „Etoile belge“ jelenti Cambrából e hó 20-ka este 6 órájáról : A poroszok Cambrainak tartanak. A francia csapatok Lillebe, Douaiba és Arrassba vonultak vissza. A tábornoki törzs, Faidherbe tbunokkal együtt Douaiba ment. Farre tb. Lillebe vette útját; ez utóbbi helyre érkezett Gam-betta is.

F l ó r e n c z, jan. 21. A „Fanfulla“ cz. lap azt mondja, hogy a francia lapok panaszaai az olasz kormány magatartása iránt, a francia meg-hatalmazottnak a londoni conferentiára bebo-csátására vonatkozólag — alaptalanok és jogtalanok. Ellenkezőleg az olasz kormány nem tévovázott a legsürgetősebb előterjesztéseket tenni a végett, hogy a francia meghatalmazott a conferentia jelen legyen. A nevezett lap tudni akarja, hogy ha Favre 24-ig meg nem érkezhetnének, a conferen-tia második ülése el fog halasztatni.

L e g u j a b b .

B é c s, jan. 23. A „Tagespresse“-nek írják Besanconból f. hó 23 áról, hogy a poroszok Dijont 21-dikén hevesen megtá-madták, mire 12 óráig tartó elkeseredett harc-z fejlődött ki, mely után a poroszok az egész vonalon hátráltak s Garibaldi ül-dőzöbe vette őket.

B o r d e a u x, jan. 22. A francia lapok, mint előbb, ugy most is azt szorgal-mazzák Trochutól, hogy váltsa be szavát, és a Párison belül alakított hadsereggel működ-jék kifelé is, és a provinciának, mely rajta nem segíthet, jöjjön ő segítség-gére.

B o r d e a u x, jan. 22. A legszigorubb utasítások adtak ki, hogy a szöke-vény és ellenszegülő katonák hadtesteik-hez visszavezetessenek. Fegyverekben a szenvedett nagy veszteségek után sincs hiány, Angol szállítók folytonosan küld-nek lőfegyvereket és lőszert. Kilátásba van helyezve, hogy ágyuk is fognak ér-kezni. Azon állítás, hogy Le-Mansnál nagy élelmi-készletek is kerültek a poroszok kezébe, ismételve határozottan megczáfol-tatik.

B é c s, jan. 23. Versaillesi levelek jelentik, hogy a párisiak az utolsó kitérés alkalmával Montretout-t elfoglalták és a porosz telepeket el-pusztították; éjjel azonban a 9-ik hadosztály Mon-tretout-t ismét visszafoglalta. Trochu állítlag meg-sebesült. A „N. fr. Pr.“ Lagueronier Alfréd egy rőpiratáról tesz említést, mely a nemzeti védelmi kormány lemondását követeli Francziaország meg-mentésére.

B é c s, jan. 23. A „N. fr. Pr.“ határozottan kétségbe vonja a Schmerling nevével összekötte-tésbe hozott miniszteri kombinációkat.

B r ü s s e l, jan. 23. Párisi léghajó-tudósítások 21-éről jelentik, hogy a lakosságot az utóbbi, Ver-sailles ellen intézett szerencsétlen kitérés nagyon lehangolta s az elégedetlenség Trochu ellen növekszik.

B r ü s s e l, jan. 22. Az „Indép. belge“ jelenti Arlenből, e hó 22-éről: Longwy bombázatása ma folyton tart. A város központja sokat szenvedett

Az ostromlók megkísérlek pénteken a Chier fő-lötti nagy hidat a légbe rőpíteni, de a művelet nem egészen sikerült. A felrobbanás rettenetes volt. A nevezett lapnak egy levelezője Lilleből jelenti e hó 21-éről: Bessol tábornok veszélyesen megsebesülte ide hozatott, mi nagy veszteség az északi hadseregére nézve. Paulza d'Ivoy tbk is itt időz. Robin tbk felől semmi hirt sem kaptunk. Hir szerint a poroszok minden indóházat meg-szállottak s már Cambrayban vannak s a Cambray mellett Pumilly erőd ostromlásához fognak.

L o n d o n, jan. 23. A „Times“ egy versaille-si hirt közöl e hó 22-éről, mely szerint Páris bom-báztatása az elmúlt éjjelen felette élénk volt, de minden feltűnő eredmény nélkül.

B o r d e a u x, jan. 22. A kormány ma kapta Amadeus trónra lépésének hivatalos jelentését. A spanyol követ fog a királynénak Montone-ba elébe menni és azt Irnn-ig elkísérni.

B é c s, jan. 23. A „Corr. Warrens“ egy cikkből arról beszél, hogy a háboru események vészes befolyása, mind a hadviselő, mind pedig a háboruban részt nem vett államokra : továbbá a politika lehelyesebb indokai a humanitás és min-den semleges állam érdekei mennyire igazolnak és sürgősen minden lépést a béke helyreállítá-sára. — A „Correspondenz“ constaltája azonban, hogy az éles ellentét a két hadviselő fél igényei közt ma minden közvetítést lehetlenné tesz; a „Corr.“ reméli azonban, hogy a későbbi esemé-nyek mulhatlan következménye lesz, hogy vagy egyik, vagy másik hadviselő fél kevésbé fog el-utasítónak mutatkozni a közvetítő hatalmak irá-nyában, s ezért tanácsosnak tartja, egyelőre csak figyelő állást foglalni el, hogy így a kedvezőbb időpontot a béke-közvetítésre bevárjuk.

B e r l i n, jan. 23. A királynak egy Saar-brückenben e hó 18-ról kelt hadi parancsa a had-reregnek a császári czim fölvetéltel jelenti ki, mi a német fejedelmek és német népek beleegyezé-sével történt. A had-parancs kiemeli, hogy a né-met sereg vítétsége és kitartása Németország bel-alakulásának művét hatalmasan elősegíté.

B e r l i n, jan. 23. (Hivatalos.) Versailles, jan. 22. St-Denis-nak Páris előtt történt lövé-tése jó eredményű volt; az ottani erődök ellen-séges tüze ma majdnem egészen hallgatott. Egy czirkáló csapat szétugrasztá a mozgó öröket Bo-urmont mellett. A mult éjben nem volt veszte-ségünk Perches irányában Porous-ig futó sán-czok hanyattak föl.

B e r l i n, jan. 23. Oesenbain svájci tábor-nok francia hadiszolgálatba lépett át.

B é c s, jan. 23. Potocki lemondása elfogad-tatott; ugyanő Galicziába megy.

B u k a r e s t, jan. 22. Azon kísérlet, mely-et Károly hg. — arra utalva, hogy ha az em-lékiratban felállított feltételek nem teljesíttetnek, állása Romániában tarthatlan lesz, — Bismarcknál, ennek a nagy hatalmaknál leendő morális támo-gatása kinyerése végett : — a birodalmi can-cellar érteére adatta, miszerint a herczeg Poroszországnak érdekét, a hohenzollerni háznak Romániában fennállását illetőleg tulbecsüli.

Ujdonságok.

— A kereskedelmi ifjúság jövő hó 11-én a „Fehér-kereszt“-ben, zártkörű tánc mulatságot fog rendezni; melynek előre láthatólag nagyszámu és elegans közönsége leendő. A rendező-bizottság tagjai mindent megtesz-nek, hogy ez est mentől élvezetesbb legyen.

*) I s m é l t e a t. közönség figyelmébe ajánljuk Follinus Hermin kisasszony mai jutalomjátékát, mint illő alkalmat az ifjú szép tehetség buzdítására. Azon kívül a darab is oly jeles és tanulságos, miszerint a megjele-nendők élvezetes előadásra számíthatnak.

*) A S z e g e d város története megírására adakozók által választott szűkebb bi-zottság főlbontá a pályanyertes mű jellegű levélt s kitűnt, hogy a szép munka szerzője egész vidé-künkön általán szeretett és becsült Varga Fe-rencz, a derék fiatal gyoroki plébános, ki-nek tisz évi fáradhatlan munkáját a legszebb siker koronázta.

*) V á r o s u n k ismét megszabadult pár jómadártól; tegnap nagy csoport utczagyere-kek hűhója között, két összelánczott fegyenczet kísérték rendőrök a vasutra, kiket tegnapelőtt este fogatott el Ráday s egyenest viteti őket Szeg-rede.

*) G e l b e r J ó z s e f pénzügyi számtiszt saját, továbbá Blanka, Mártha, Etelka és József nevű gyermekei vezetéknévüknek „Szineszi“-re kért átváltoztatása f. évi 1361. számú belügymi-niszteri rendelettel megengedtetett.

*) A m. kir. pénzügy miniszter Cz a k ó L á s z l ó t az aradi magyar királyi pénzügyigazgatóság számvérv osztályához III. osztályu számtisztvé nevezte ki.

— A z a r a d i „Széchenyi“ s z a b a d k ö m i v e s p á h o l y tegnapelőtt fénye-sen ülte meg alakulásának első évfordu-lóját, mely ünnepélyen Pestről és az ország egyéb részeiből is számosan vettek részt. — Uj-Aradon nemrég alakult meg a „Petőfy“-hez czim-zett páholy.

*) A „T. m. Ztg.“ az árvíz által okozott roppant károkat előadva, azt jegyzi meg, hogy a tett intézkedések azért elégtelenek, mert nincs munkaerő a védtőltek elkészítésére. A „T. Ztg.“ ennek folytán felhívja a kormányt, hogy ren-delne ki e célra a katonaságot.

*) A z „Ung. Ll.“ egy drezdai magánle-vélről tesz említést, mely szomorú bizonyoságot tesz a háboru által okozott irtózatoss nyomorról. A levelet egy drezdai nő írta, ki öt fiu s hat leány boldog anyja volt s a könyörtelen sors mind az öt fiát, valamint vejéit elragadta, kik mind a csatatéren haltak meg. Ennél nagyobb gyászt e véres háboru sem igen hozott egy családra.

*) B e r l i n i udvari körökben beszélnek a következő történetek: az orosz czár udvari ebéd alkalmával értesült Mont-Avon bevételéről. A czár e hirre fölemelkedett helyéből és poharat

űritett nagybátyjára, Vilmos német császárra. A trónörökös erre elhagyja a termet s ezért nyolcz napi szoba-fogsággal lón megbüntetve.

*) P a p o k p o l e m i z á l n a k most a horvát lapokban s épülhet rajta „világ.“ A „Za-tocnik“, melynek szerkesztője egyházi, több íz-ben megtámadta a zágrábi kanonokot, s ez most az „Agram. Zeit.“-ban felel neki egy kenettel-jes levélben, mely többek közt ezeket is mondja: Egy pap. — isten bocsás, hogy ezen embert így kell neveznem — ki kerül a templomot, mint az élő ördög, aki házát basa módra rendezte be, egy pap, ki az erkölcsöt lábbal tapossa, igaz-ság helyett hazugságot, becsületesség helyett szemtelenséget prédikál, ki rosszabb nyája leg-rosszabbjánál, ez akar censor lenni fölöttem. — Ily hangon van írva az egész levél s valljuk be, hogy ez nem valami nagy keresztényi szel-lemmel lengeti át a főtisztelendő urak philip-pikáit.

A „B i h a r“ írja: Drágcséke határán az országuton f. hó 12-én három fináncz hadállást foglalt, s minden érkező szekeret megkobozott. A megkobozott román atyafiaknál kisebb-nagyobb mennyiségű dohányt találva, ezt a falu kocsmá-jában megmérve, rögtönös tárgyalás után kiveték mindenikre a büntetés-pénzt, mely összesen mintegy 200 frtot tett; a megrokkonyódott fráterék hosszú képpel néztek egymásra a furcsa tárgyalás után, mert nagyobbbrészt egynek sem volt pénze pár garasán kívül; elkezdtek tehát rimánkodni a hős bírák előtt, ezek azonban nem tágitottak, s a lovakat kezdték kifogdosni a hámból a büntetés-pénz fejében. A kárvalottak azután a falu „mé-regkeverőjét“ kérték fel, fizesse ki helyettük a bírságot, kölcsön fejében. A csárdás szomorú kép-pel ugyan, — de utóljára mégis kifizette a rögtön-bíráskodókat, tartván a szorongattak bántalma-zásaitól. A finánczok pedig post festa fecerunt magnum áldomás, kiitták a kocsmáros minden található italát, s felemésztettek minden enniavót, ugy, hogy egy az nap oda vetődött vadástársaság nagyon megérezte a sáskahad pusztításait, mert drága pénzért sem kaphattak már semmit; eddig szól a történet. Már most azután kérdés : látja-e a pénzügyigazgatóság a rögtönbíráskodás által ki-zsarolt bírságot?

*) E g y k i s d e m o c r a t i c u s s z á m í t á s. Minden embernek 2 szülője, 4 nagyszü-lője, 8 özszüelője, 16 ükszüelője és 32 ös ükszüelője van az ötödik nemzedékben, 64 a hatodikban, 128 a hetedikben, 258 a nyolczadikban, 512 a kilen-czedikben és 1024 a tizedikben. — A tizenhato-dik nemzedékben mindenkinek már 65,532 öse van. Tizenhat nemzedék 500 évi időközű vesz igénybe. A 65,532 és között, melyvel a most élő emberek mindéggyike a 13. században birt, bizo-nyára minden rangu és rendű, szegény és gazdag ember volt, miből kitűnik, hogy senkinek sincs oka reá, hogy származására oly nagyon büszke legyen.

*) „E g y a g g s z o l g a h a l á l a“ czim alatt Szász Károly a „Prot. Egyh. s Isk. Lap“-ban igen melegen emlékszik meg nagybaczoni Ferencz Józsefről, ki a vizaknai ref. egyházban 66 éven át volt orgonista — kántor s leánytanító s 94 éves korában a mult év utolsó napjaiban halt meg. E fáradhatlan munkásságu ember jellemzésére Szász K. Herepeynek egy róla szóló leveléből idézi a kö-vetkezőket: „A jó öreg, 94 éve daczára elég ele-ven s a szolgálatban kifáradhatlan volt. Szorgal-masan tanított, egy templomozást sem mulasztott el, velem járt beteghez és temetésekre, s nem akarta soha elismerni, hogy ez neki fáradság. Azonban a mult ősz óta lábai dagadozni kezdtek, s látható volt gyöngülése. De akkor sem hagyta el magát, posztó cipőt vett, s ugy cibekelt mankó-jára támaszkodva — s ha mondatam neki: Öreg ur, magának már nyugodni kellene,“ azt felelte: „Hagyja el claritádos, hadd szolgáljak, amíg le-het.“ Végre mégis erőt vett rajta az öregeségi el-gyöngülés. Le kellett fektüdnie, s november hó vé-gén beadta hozzám lemondását, melyet én decz. 4-én referáltam a consistoriumban; s az öreg még az nap délután, fiának kíséretében ennek házához ment, s ami csodálatos, gyalog. Az igaz, hogy mi-kor a ház alatt levő boltba belépett, csak ennyit tudott mondani: „Vessétek meg hamar az ágya-mat, mert ebbe a helybe meghalok.“ Ezzel a jó meleg mellékszóban ágyat készítették, melybe lefeküdt, s abból aztán fel sem kelt többé. „Vizak-nán az egész mostani nemzedék az ő tanítványa, és temetése a helyhez képest, nagyszerű volt. Meg-jelentek a czehek, iskolák s a sokaság alig fért el a templomban. A sirkertben az általa kijelelt hely-re temették, egy vad kőrefához közel.

S z i n h á z. Szerdán, jan. 25. Bérlet szűnöt 26-ik számban Follinus Hermin kisasszony jutalmául: „FARSANGI ISKOLA.“ Eredeti vig-játék, dallal és táncszal 4 szakaszban, írta: Vahot Imre.

Az aradi ipar- és népbank takaréktára betételeket

7 (hét) %-al

a betéti naptól számítva kamatoztatja, leszá-mítól napon ta, helybeli és telepített váltókat; ajánlja magát továbbá mindennemű érték-papírok bizományképeni vásárlása és el-adására; bevételék és minden egyéb a bankszakmába vágó üzletek legjutányosabb és pontos végbevitelére.

A bécsi börzéről, lapunk be-zártáig, nem érkezett meg a távirati tudósítás.

A szerkesztésért felelős : Bettelheim Vilmos.

